

4. Калач Г. М., Панченко Р. С. Оптимізація системи управління ризиками підприємницької діяльності. *Fundamental and applied research in the modern world : Abstracts of VI International Scientific and Practical Conference*, 20–22 January 2021. Boston, USA, 2021. С. 501–507.

УДК: 330.341.1:[334.72:631.11

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО БІЗНЕСУ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Кудлай В.Г., к.е.н., доц.

*Національний авіаційний університет,
м. Київ*

Актуальність даного дослідження насамперед пов'язана з інноваційними змінами, які відбуваються в усіх сферах економічного, політичного, культурного життя суспільства і є каталізатором економічного зростання і добробуту населення. Так, дослідження фахівців свідчать, що майже 90% економічного зростання країни обумовлено технічними та технологічними інноваціями, сприятливим інноваційним середовищем.

Ми цілком погоджуємось, що в умовах швидкої інтернаціоналізації та глобалізації економічних відносин, нестабільного зовнішнього середовища, активного пошуку підприємствами шляхів і методів досягнення конкурентних переваг, інновації потрібно розглядати як стратегічний ресурс. Така філософія ведення бізнесу дозволить забезпечити ефективність діяльності та конкурентоспроможність підприємства на довгострокову перспективу [1]. Варто зазначити, що насичення агробізнесу інноваційними продуктами, технологіями, процесами є провідним у забезпеченні ефективної діяльності даної галузі, забезпечення продовольчої безпеки, вирішення проблеми глобального голоду в масштабах світу.

Неможливо не погодитись, що в умовах ринкової економіки одним із ключових економічних ресурсів, які використовуються для організації виробничого процесу є підприємницькі здібності, що породжують виникнення підприємницької діяльності, у тому числі інноваційної. Інноваційна діяльність, інноваційні відносини, насамперед в економічній сфері, потребують конституційно-правового закріплення. Відповідно, невід'ємною частиною системи є державне регулювання відносин у сфері підприємництва [2]. В сучасних надскладних умовах розвитку економіки України, військової агресії російської федерації саме агробізнес, його інноваційний розвиток є стратегічним пріоритетом національної економічної політики. Агробізнес в сьогоdnішніх умовах є не лише бізнес, який наповнює державний бюджет країни, а отже є донором соціальних і військових витрат держави, а це і сфера прикладання праці більше 30% зайнятого населення країни. В умовах війни роль агробізнесу у забезпеченні продовольчої безпеки країни посилюється і зростає.

Щоб утримати та посилити лідируюче становище у вітчизняній та світовій економіці, розвиток агропромислового комплексу України повинен базуватись на всебічному використанні інновацій на всіх ланцюжках бізнес-процесів. Інноваційний розвиток аграрного виробництва беззаперечно сприятиме підвищенню ефективності підприємств агропромислового комплексу та зміцненню конкурентних позицій на світовому ринку [3]. Серед стримуючих факторів ефективного розвитку підприємств агробізнесу варто виокремити високі ціни на енергоресурси, застарілу матеріально-технічну базу, недосконалу

систему організації бізнес-процесів, неналагодженість відносин у ланцюжку «постачальник матеріально-технічних ресурсів — виробник аграрної сировини і продовольства — переробник аграрної сировини і продовольства — система заготівлі аграрної продукції — система зберігання аграрної продукції — споживач».

Великою проблемою для розвитку аграрного бізнесу є брак фінансових ресурсів, складність доступу до кредитних коштів та висока їх ціна. Також негативно впливає на ефективний розвиток агробізнесу високий рівень ризиків, що обумовлені як нестабільністю економічної ситуації так і пов'язані з природними явищами. Для впровадження і використання інноваційної сучасної техніки, технологій необхідні кваліфіковані і високомотивовані працівники. Це є викликом для системи освіти щодо підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних вирішувати складні спеціалізовані задачі в сфері виробництва, переробки, маркетингу, торгівлі аграрної продукції та сировини. З метою вирішення цих проблем роботодавці і освітяни інтегруються в дуальній моделі освіти.

Актуальною вимогою сьогодення є діджиталізація бізнес-процесів, в тому числі і в агробізнесі. При цьому відбувається зменшення прикладання ручної праці в аграрному виробництві і насичення аграрного бізнесу такими сучасними цифровими технологіями і розробками як інтернет-речами, штучним інтелектом, застосування великих даних (Big Data), роботизація виробничих і управлінських процесів. До інноваційних цифрових інструментів, які все ширше будуть використовуватись в агробізнесі, на нашу думку варто віднести:

- Технології 3D-друку. Так за допомогою такого інноваційного інструменту можна оновити інструменти для ремонту сільськогосподарської техніки, застосовувати при капітальному і поточному ремонті техніки 3D-запчастини. Технологія 3D-друку має також великі перспективи у забезпеченні продовольством населення за рахунок розвитку міського органічного рослинництва.

- Блокчейн-технології, за допомогою яких споживач має можливість доступу до прозорості і відкритої інформації щодо походження, виробництва, переробки, транспортування продукції, яку він споживає. Такі технології дають можливість контролювати походження, якість, екологічність аграрної сировини та продовольства.

- Супутникова система глобальної навігації (GNSS — Global Navigation Satellite System), яка сприяє підвищенню якості виконання всіх технологічних операцій в рослинництві.

- Віртуальна реальність (VR) — впливає на підвищення ефективності управлінських рішень в агробізнесі, сприяє пошуку кращих шляхів вирішення проблем, зменшує вплив ризиків.

- Застосування безпілотних літальних апаратів, дронів допомагає здійснювати якісний моніторинг стану ґрунту, рівня якості проведених аграрних операцій, дозволяє максимально точно прогнозувати обсяг і якість врожаю сільськогосподарських культур.

Авторська аналітична оцінка сучасного стану та особливостей розвитку агробізнесу дозволяє зробити наступні висновки:

- Інноваційний розвиток підприємств агробізнесу неможливий без всебічного використання сучасних технологічних рішень з обов'язковою їх адаптацією до локальних особливостей певного регіону і підприємства. Такі заходи стосуються як економічних, так і екологічних, організаційних, соціальних аспектів агробізнесу.

- Зростання частки органічного землеробства та виробництва органічної продукції є пріоритетом у виробничих програмах підприємств агробізнесу. Це дасть можливість бути лідером не лише в експорті сировинної аграрної продукції, а бути «житницею» органічного продовольства для всього світу.

• Необхідність зростання у загальному обсязі виробництва аграрної продукції частки продукції з додатковою доданою вартістю. Так, за розрахунками фахівців у 2020 році частка сировини у загальному аграрному виробництві складала 70% і лише 30% - продукція з доданою вартістю. Така зміна фокуса у виробничій програмі підприємств агробізнесу буде сприяти отриманню ними додаткової маржі, а це неможливо без використання в організації бізнес-процесів інноваційних технологій і техніки [4].

Література:

1. Кудлай В. Г. Інновації – філософія сучасного ведення бізнесу в агропромисловому комплексі України // Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 60-ти річчю ХНТУ, 25–26 квіт. 2019 р. / Херсон. нац. техніч. ун-т, Каф. економіки, підприємництва та екон. безпеки ; [орг.ком.: Шарко М. В. (голова) та ін.]. – Херсон : Вид-во ФОП Вишемирський В. С., 2019. – С. 39–41.
2. Кудлай В. Інноваційна діяльність в Україні: стан, тенденції та стимулювання інноваційного підприємництва [Електронний ресурс] / Віра Кудлай, Анастасія Майстренко // Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф., 29–30 берез. 2018 р. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана» [та ін.] ; оргком.: Г. О. Швиданенко (голова) [та ін.]. – Електрон. текст. дані. – Київ : КНЕУ, 2018. – С. 39–42.
3. Кудлай В. Г. Стратегічні орієнтири розвитку агропромислового комплексу в Україні / Кудлай В. Г. // Підприємництво в аграрній сфері: глобальні виклики та ефективний менеджмент : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (9–11 лют. 2021 р.) в рамках 20-ої агропром. спец. виставки «АгроТехСервіс – 2021» Запоріж. торг.-пром. палати / М-во освіти і науки України, Запоріж міська рада, Запоріж. торг.-пром. палата, Запоріж. нац. ун-т [та ін.] ; [орг. ком.: Л. М. Бухаріна (голова) та ін.]. – Запоріжжя : ЗНУ, 2021. – С. 87–90.
4. Кудлай В. Інноваційний розвиток агробізнесу в Україні [Електронний ресурс] / Віра Кудлай // Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку : зб. матеріалів VI Всеукр. наук.-практ. конф., 29–30 берез. 2021 р. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана» [та ін.] ; [оргком.: Рєпіна І. М. (голова) та ін.]. – Електрон. текст. дані. – Київ : КНЕУ, 2021. – С. 19–21.

УДК 314.01.23

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СМІТТЄВОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

*Кузьменко О.В., к.е.н., доц.
Університет імені Альфреда Нобеля,
м. Дніпро*

На сьогоднішній день Україна дійсно задихається від сміття, не кажучи вже про весь світ. Сміттям завалено від 5 до 8% території України. В країні є близько 6 тисяч виключно офіційних звалищ, а незаконних приблизно в 5 разів більше.

Велика частина відходів в Україні - це тверді побутові відходи і сільськогосподарські відходи, які включають в себе сміття, вироблений на фермах, птахофабрики і бійні, відходи збору врожаю, стоки добрив з полів і пестициди.

За розрахунками Державної служби статистики України, на території країни накопичилося 12,5 мільярдів тон побутового промислового сміття. Щорічно кожен українець